

43. Perjantaina 3 päivänä huhtikuuta 1998

kello 13

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Ensimmäinen käsittely

1) Hallituksen esitys laiksi terveydenhuollon järjestämisestä puolustusvoimissa annetun lain muuttamisesta 1682

Hallituksen esitys 21/1998 vp
Puolustusvaliokunnan mietintö 1/1998 vp

Lähetekeskustelu

2) Lakialoite laiksi kuolleeksi julistamisesta annetun lain 3 §:n muuttamisesta 1683

Lakialoite 13/1998 vp (Riitta Prusti /sd)

3) Lakialoite laiksi autoverolain 3 §:n muuttamisesta 1685

Lakialoite 15/1998 vp (Sinikka Hurskainen /sd)

Mietintöjen pöydällepano

4) Valtioneuvoston tiedonanto Suomen osallistumisesta euroalueeseen 1689

Valtioneuvoston tiedonanto 1/1998 vp
Suuren valiokunnan mietintö 1/1998 vp

Puhetta johtaa puhemies Uosukainen.

Nimenhuudossa merkitään poissa oleviksi toinen varapuhemies Törnqvist sekä edustajat Alaranta, Andersson J., Filatov, Gustafsson, Halonen, Helle, Huotari, Huttu-Juntunen, Huuhtanen, Hyssälä, Håkämies, Ihamäki, Jansson, Juhantalo, Karhunen, Karjula, Kemppainen, Kiviniemi, Knaapi, Kokkonen, Korhonen R., Kukkonen J., Kuoppa, Lehtosaari, Liikkanen, Lindqvist, Lipponen, Luhtanen, Lämsä, Löf, Markkula M., Mölsä, Mönkäre, Norrback, Perho, Pietikäinen M., Puhjo, Puisto, Rantanen, Rask, Rehula, Saapunki, Saarnio, Siimes, Suhola, Tahvanainen, Taina, Tiuri, Vehkaoja, Viitamies ja Viljamaa.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä päivästä

virkaehtävien perusteella edustajat Huotari, Huuhtanen, Kuoppa, Lämsä, Löf, Perho, M. Pietikäinen, Rask, Törnqvist, Vehkaoja ja Viljamaa sekä

muun syyn perusteella edustajat Alaranta, Gustafsson, Hyssälä, Håkämies, Lehtosaari, Lindqvist, Mölsä, Puhjo, Saapunki, Saarnio ja Tahvanainen.

Uudet hallituksen esitykset

Puhemies: Ilmoitetaan, että tasavallan presidentti on tänään antanut eduskunnalle hallituksen esitykset n:ot 25—29.

Kirjalliset kysymykset

Merkitään saapuneiksi vastaukset kirjallisiin kysymyksiin n:ot 38, 41, 45, 46, 56—59, 61, 68—73, 75, 77—80, 84, 85, 88, 89, 91—99, 101, 102, 106, 109, 113—115, 119—121, 123—130, 132, 133, 135, 137, 146—148, 154, 156—158, 163, 165, 171 ja 182.

Puolustusvaliokunnan jäsenet

P u h e m i e s : Ilmoitetaan, että valiokunta-paikkojen järjestelyä varten pyytää ed. Hassi vapautusta puolustusvaliokunnan jäsenyydestä. Puhemiesneuvosto puoltaa anomusta.

Anomukseen suostutaan.

P u h e m i e s : Ilmoitetaan, että puolustusvaliokunnan täydennysvaali toimitetaan tiistaina 14 päivänä huhtikuuta kello 14 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat täydennysvaalia varten on vaalisäännön 19 §:n mukaan jätettävä keskuskansliaan viimeistään mainittuna tiistaina kello 11.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Hallituksen esitys laiksi terveydenhuollon järjestämisestä puolustusvoimissa annetun lain muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys 21/1998 vp
Puolustusvaliokunnan mietintö 1/1998 vp

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on puolustusvaliokunnan mietintö n:o 1.

Keskustelu:

Ed. N u r m i : Arvoisa rouva puhemies! Lainmuutokset ovat selviä ja asianmukaisia, ja olen huojentunut siitä, että myös naiset vapaaehtoista asevelvollisuutta suorittaessaan saavat terveydenhuollonsa lakiin merkityksi. Aivan erityisesti tämä asia on minua lähellä siksi, että olen vuodesta 1989 toiminut siinä joukko-osastossa sotilaslääkärinä, johon naiset vuonna 1995 astuivat suorittamaan vapaaehtoista asepalvelusta, nimittäin Puolustusvoimain urheilukoulussa Lahdessa.

Ed. K e k k o n e n : Arvoisa rouva puhemies! Tämä muutos sinänsä ei ole järin suuri mutta erittäin tarpeellinen. Se tarve tietenkin syntyy siitä, että edellisen lainsäädännön jälkeen on tullut naisten vapaaehtoinen asepalvelus, aivan niin kuin ed. Nurmi sanoi, ja tällä lainmuutoksella myös nämä uudet varushenkilöt tulevat terveydenhuollon piiriin. Tässä suhteessa tämä on tärkeä periaatteellinen muutos, joka kannattaa nooterata tässä salissakin.

Ed. L a k s o : Rouva puhemies! Silloin kun naisten vapaaehtoisesta asevelvollisuudesta päätettiin, eduskunnalle ei tullut riittäviä tietoja, mitä muita lainsäädännöllisiä muutoksia tämä vapaaehtoinen asepalvelus mukanaan tuo. Nyt edessämme on yksi niistä sinänsä välttämättömistä lainmuutoksista, joita naisten vapaaehtoinen asepalvelu aiheuttaa. Saattaa olla, että tulevaisuudessa tämän kaltaisia esityksiä tulee vielä lisää.

Ed. T i u s a n e n : Arvoisa rouva puhemies! Näin varmasti on, että hallituksen esitys on tarpeellinen. Haluaisin tässä kohdassa viitata myös siihen, että Puolustusvoimien tarjoama terveydenhoito ja myös sairaanhoito tulisi pitää mahdollisimman hyvällä tasolla ja sen tasoa kehittää. On toki niin, että vuosien mittaan tässä on ollut selkeitä puutteita.

Ed. A i t t o n i e m i : Rouva puhemies! Oli vähällä, etten myöhästynyt, mutta pääsin mukaan. En tiedä, liittykö ihan tarkalleen asiaan, mutta ed. Tiusan puheenvuorosta otin yhteyden tähän juttuun ja totean tasosta armeijan terveyspalveluissa. Se on varmasti ihan kohtuullinen niin kauan kuin varusmieslääkärit hoitelevat tehtäviä ilmaiseksi valtiolla usean kuukauden ajan, sellaiset lääkäriksi valmistuneet, jotka sen jälkeen menevät armeijan palvelukseen. Mutta näiden lääkärien määrä vähenee koko ajan, ja he menevät siviilipalvelukseen, koska ensinnäkään heille ei ole mitään taloudellista hyötyä siitä, ei mitään erikoispäivärahaa. Toiseksi heille ei ole juurikaan hyötyä myöskään ammattiinsa nähden siitä, koska vain pieni osa tiettyssä tapauksessa varuskuntasairaalassa tehdystä vastuullisesta lääkärin työstä voidaan esimerkiksi sijoittaa heidän orientoivaan palvelukseensa, joka on kahden vuoden mittainen niin sanottu eurolääkäripalvelu, ennen kuin he pääsevät virallistetuiksi lääkäreiksi.

Tähän varusmieslääkärin asemaan pitäisi

myös kiinnittää tulevaisuudessa huomiota ainakin sillä tavalla, että koulutetuille lääkäreille olisi ammatillista hyötyä varusmiesaikana tehdyistä varuskuntalääkärin palveluksista.

Ed. L a m m i n e n : Arvoisa puhemies! Ihmetykseni on suuri, että asia herättää täällä näin paljon keskustelua, enkä malta olla puuttumatta tähän ikään kuin toteavaan keskusteluun minäkin. Käsittely on vienyt nyt täällä enemmän aikaa kuin valiokunnassa.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

2) Lakialoite laiksi kuolleeksi julistamisesta annetun lain 3 §:n muuttamisesta

Lähetekeskustelu
Lakialoite 13/1998 vp (Riitta Prusti /sd)

P u h e m i e s : Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin hallintovaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. P r u s t i : Arvoisa puhemies! Vuosisadan alussa säädetty kuolleeksi julistamista koskeva laki on viimeksi muutettu joskus 30-luvulla eli 68 vuotta sitten. Nykyisen lain mukaan ihmisen kuolleeksi julistaminen kestää olosuhteista riippuen kolmesta vuodesta kymmeneen vuoteen. Jotta joku voidaan julistaa kuolleeksi jo kolmen vuoden päästä katoamisesta, vaaditaan siihen tosi selvä näyttö ja vedenpitävät todisteet.

Näin pitkstä ajasta koituu sureville omaisille sekä inhimillistä kärsimystä että suurta taloudellista haittaa, esimerkiksi vakuutuslaitokset eivät voi maksaa korvauksia, perhe ei voi saada eläkettä eikä esimerkiksi vain yksi vanhemmista voi hankkia lapsilleen passia, kun siihen vaaditaan molempien vanhempien suostumus ja allekirjoitus. Esimerkkinä ammattikalastajien perheille ja jälkeläisille tilanne voi olla vielä vaikeampi, ellei ruumista tai alusta tai kumpaakaan edes löydetä. Jos alus löytyy mutta ei ruumista, alusta ei saa tutkimussyistä myydä.

Kuten lakiesityksen perusteluissa totean, nykyajan tietotekniikka ja erilaiset tiedonvälitykseen liittyvät keinot eivät enää edellytä näin pitkää aikaa asian varmistamiseen. Haaksirikon tai vastaavan onnettomuuden yhteydessä kadonnut

henkilö saa taatusti yhteyden omaisiinsa kaikkialta maailmasta toisin kuin sata vuotta sitten. Nykyisin viranomaiset pystyvät myös suurella todennäköisyydellä selvittämään onnettomuuksissa kadonneiden henkilöiden kohtalon jo onnettomuustutkinnan yhteydessä.

Arvoisa puhemies! Jotta kadonneiden ja todennäköisesti kuolleiden henkilöiden omaisille ja jälkeläisille ei koituisi kohtuutonta ja epäinhimillistä kärsimystä eikä heidän sosioekonominen asemansa huononisi oleellisesti tarpeettoman pitkäksi aikaa, tulisi lakia mielestäni muuttaa niin, että siinä tarkoitettut henkilöt voidaan julistaa kuolleiksi 12 kuukauden kuluttua. Puolisoiden, lasten ja sukulaisten suru ja inhimillinen kärsimys asettaa ihmiset jo sinällään suurelle koetukselle, eikä sitä pitäisi enää lisätä taloudellisilla rasitteilla. Me voimme korjata tilanteen esittämälläni lainmuutoksella.

Ed. R i m m i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Prustin lakialoite on erittäin tarpeellinen ja erittäin tervetullut. Hän myös perusteli asiaa hyvin. Kun elämme kohta vuosituhannen vaihdetta ja meillä on voimassa laki, joka on kovin vanhanaikainen ja erittäin ongelmallinen nimenomaan tällaisissa tapauksissa, kun on tapahtunut merionnettomuus tai kalastaja tai kuka tahansa on kuollut, todella toivon, että laki saa myönteisen käsittelyn ja varsin nopeassa tahdissa. Ed. Prustin lakialoite on todella erinomainen.

Ed. K a r p i o : Arvoisa rouva puhemies! Ed. Prustin lakialoite on todellakin varsin asiallinen. Toivon, että se tullaan myös käsittelemään valiokunnassa.

Kun itse aikaisemmassa tehtävässäni jouduin maistraatin päällikkönä myös käsittelemään näitä asioita, voitaneen todeta, että vanhenemisaika, milloin kuolleeksi julistaminen voidaan toteuttaa, on kymmenen vuotta. Mikäli henkilöä ei ole kymmenen vuoden aikana tavattu, virallinen syyttäjä voi ajaa asiaa oikeudessa niin, että kuolleeksi julistaminen tapahtuu. Mikäli henkilö on yli 85-vuotias, määräaika on viisi vuotta. Niin kuin ed. Prustin aloitteesta todettiin, on myös yleinen kolmen vuoden vanhenemisaika. Jos henkilöä ei ole tavattu ja hän on esimerkiksi ollut todennäköisesti haaksirikossa, kahden vuoden jälkeen voidaan kuolleeksi julistamismenettely laittaa vireille niin, että kolmen vuoden jälkeen voidaan julistaa henkilö kuolleeksi.

Todellakin monia oikeudellisia ongelmia on ollut tässä pitkässä määräajassa. Jos aloite nyt

menee läpi, sitä puoltavat monet seikat. Se nopeatuu tiettyjen kuolinpesän selvitystapahtumien aikaansaamista samalla tavalla kuin esimerkiksi, jos aviopuolisot, osapuolet ovat omistaneet asunto-osakkeen yhteisesti, myös asunto-osakkeesta, maaomaisuudesta luopumisen on mahdollista tapahtua ennen kolmen vuoden määräaikaa.

Toisaalta myös, mikäli lakialoite toteutuu, se myös asettaa viranomaisille entistä enemmän velvoitteita tutkia tapauksia, voidaanko kuolleeksi julistaminen toteuttaa. Ei ole suinkaan harvinaista, että esimerkiksi henkilö voi häipyä vuodeksi vaikka Amerikkaan eikä hänestä kuulu mitään. Kun ei kuulu mitään, silloin tulee tämä kysymys juuri esille, onko lakialoite toteutettavissa siinä muodossa kuin nyt ed. Prusti esittää. Valiokuntatyöskentelyssä varmaan, mikäli se siellä tulee esille, myös asiantuntijoita kuullaan ja näihin ongelmiin voidaan paneutua.

Ed. A i t t o n i e m i : Rouva puhemies! Mielestäni vuoden aika kuolleeksi julistamiseksi on aivan liian lyhyt. On lukemattomia tapauksia, joissa käytännön konkreettisesti elämässä tällainen määräys olisi havaittu ilman muuta liian lyhyeksi. Viitataan nyt esimerkkinä vaikka näytelmään Tuliportaat, jossa Lauri Ranta tuli 20 vuoden kuluttua maisemiin. On niitä tietysti käytännön elämästäkin, vaikka tämä nyt oli vähän tällainen humoristinen homma.

Kun ed. Rimmi käytti asiassa myötämielisen vastauspuheenvuoron, epäilen, että tässä asiassa on jonkinlainen eduskunnan naisverkoston juoni. En tiedä, mikä siellä on taustalla, mutta täytyy mietiskellä pääsiäispyhien aikana ja palata sitten asiaan uudelleen.

Ed. L a h t e l a : Arvoisa rouva puhemies! Ed. Purstin lakialoitetta voi tukea. Tässä tuli monenlaisia ajatuksia mieleen, kun luki lakialoitetta. On tietysti ihan selviä tapauksia. Jos ihminen vaikka hukkuu, häntä ei välttämättä löydetä. Löydetään pelastusliivit, vene on järvenselällä ajalehtimassa mutta ihmistä ei löydetä koskaan, niin sellaisessa tapauksessa todennäköisyys on aika suuri, että ihminen on hukkunut. Sitten jos muuten katoaa, eikä vuoden aikana ole tavoitettavissa osoitteessaan tai kylillä vaikka etsintäkuulutetaan, niin se tuntuu sitten jo epäselvältä, voidaanko sellainen henkilö julistaa kuolleeksi. Selvissä tapauksissa tämä on minusta hyvä.

Tähän tulee vielä se spekulatio mukaan, että joissakin tapauksissa, kun ihmiset ovat aika kie-

rojakin, niin voi kysyä, otetaanko henkivakuutuskorvauksia mahdollisesti vilpillisin perustein. Mutta sitä vartenhan poliisimiehet on ja kaikki systeemit, jotka selvittävät tällaisia tapauksia. Sinällään yhden vuoden aika tässä voisi olla ihan hyvä. Ne perusteet, mitä ed. Prusti puheenvuorossaan jos ne perusteet, mitä ed. Prusti puheenvuorossaan esitti omien perheenjäsenten osalta, helpottaisivat huomattavasti tuskaa ja selvittäisivät lopullisen pesänselvityksen, perinnönjaon ja kaiken muun osalta tilanteen.

Ed. V ä h ä n ä k k i : Arvoisa puhemies! Kantatan ed. Prustin ehdotusta ja kiinnitän huomiota ehdotuksen lakitekstiin, jossa toisella palstalla sanotaan: "saatakoon hänet julistaa kuolleeksi." Saatakoon, mutta mitään velvollisuutta ei ole tätä prosessia käynnistää, koska useinhan omaiset haluavat mahdollisimman pitkään uskoa ja toivoa, että omainen esimerkiksi on edelleen hengissä.

Vielä on huomattava, että tässä on konkreettiset tapahtumat, joiden yhteydessä edellytetään henkilön menehtyneen ja silloin on tämä lyhyt mahdollinen ilmoitus ja prosessin alullepano mahdollista. Sotahan meillä loppui 1944 ja viimeinen aseellinen kapina tai oikeastaan ainoa kapina-nimikkeeseen sopiva oli Mäntsälän kapina. Toisin sanoen lähitulevaisuudessa toivon mukaan pelkästään siviilitapahtumat tulevat — mikäli tämä menee läpi — tämän lain alaisiksi.

Ed. M y l l y n i e m i : Arvoisa puhemies! Kun itse olen useita tuhansia kuolemansyytöksiä tehnyt ja allekirjoittanut, niin täytyy yhtyä ed. Aittoniemen käsitykseen siitä, että vuosi on aivan liian lyhyt aika, vaikka olisi poikkeuksellisia tapauksia olemassa. Kyllä sitäkin tultaisiin ehkä väärin käyttämään. Mutta ei asia tietenkään niin huono ole, ettei sitä valiokuntaan voi lähettää ja siellä kuulla asiantuntijoita, mutta epäilen, että tämä ei mene lävitse.

Ed. K a r p i o : Arvoisa rouva puhemies! Keskustelu sai varsin laajan näkökulman, kun puhuttiin sodasta ja Mäntsälän kapinakin otettiin esille. Tietenkin valiokuntatyöskentelyssä nämä asiat tulevat perusteellisesti esille eikä toki nytkään ole kolmen vuoden jälkeen omaisilla velvollisuutta laittaa tätä prosessia välittömästi käyntiin, mikäli on toiveita, että henkilö löytyy.

Kaiken kaikkiaan uskon, että lakiesitys sellaisenaan ei tule missään tapauksessa menemäänkään läpi, mutta toki nykyiseen lakiin voidaan

myös tehdä parannuksia ja tiettyä joustoa tulevaisuudessa.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään hallintovaliokuntaan.

3) Lakialoite laiksi autoverolain 3 §:n muuttamisesta

Lähetekeskustelu
Lakialoite 15/1998 vp (Sinikka Hurskainen /sd)

P u h e m i e s : Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. H u r s k a i n e n : Arvoisa puhemies! Käsitellyssä on aloitteeni autoverolain muuttamisesta. Lakialoitteeni koskee autoverolain 3 §:ää, jonka mukaan ajoneuvoa verotetaan uudelleen, jos ajoneuvon osista 50 prosenttia tai enemmän verotetaan.

Viime aikoina on käytettyjen autojen ulkomailta lisääntynyt. Tämän autoverolain mukaan ulkomailta tuotua ajoneuvoa verotetaan uudelleen, jos sen osista vaihdetaan 25 prosenttia tai enemmän. Kyseistä säännöstä on perusteltu autoverolain kiertämisen ehkäisemisellä. Säännöksen tarkoituksen ei kuitenkaan pitäisi estää tai vaikeuttaa normaalia auton tai moottoripyörän käyttöaikana tarpeellista huolto- tai korjaustointaa. Verolaki ei myöskään tee mitään eroa, vaihdetaanko rikkoutunut osa vai tehdäänkö vaihto jossain muussa tarkoituksessa. Siltä osin autoverolaki on hieman epäselvä eikä siinä ole erityistä säännöstä, kuinka vanhoihin, käytettyinä ulkomailta tuotuihin ajoneuvoihin edellä mainittua 25 prosentin säännöstä sovelletaan.

Tällä hetkellä vanhan, ulkomailta tuodun auton korjaaminen voi tuoda omistajalleen aivan yllättäviä veroseuraamuksia. Ajoneuvon osien vaihtamista koskevan 3 §:n 1 momentin säännös vaikeuttaa tarpeettomasti iäkkäiden, usein huonokuntoisten ja lähinnä erilaiseen harrastuskäyttöön tulevien ajoneuvojen kunnostamista. Sen vuoksi ehdotan lakialoitteessani, että 25 vuotta ja sitä vanhempien ajoneuvojen kohdalla palatetaan jo ennen vuotta 95 auto- ja moottoripyöräverosta annetun lain aikana vallinneeseen käytäntöön. Toisin sanoen ajoneuvo, jonka valmistavuoden päättyessä on kulunut 25 vuotta tai

enemmän, tulisi siten verotetuksi uudelleen ensi kertaa käyttöön otettuna ajoneuvona vasta, kun ajoneuvon osista 50 prosenttia tai enemmän on vaihdettu.

Esitän, että 3 §:ää muutetaan siten kuin se on lakialoitteessani.

Arvoisa puhemies! Lakialoitteeni auttaisi nuoria autoharrastajia huomattavasti ja helpotaisi heidän harrastustoimintaansa. Lisäksi tänä päivänä puhutaan kovasti kierrätyksestä ja vanhojen tavaroiden kunnostamisesta ja myös uudelleen käyttöön otosta. Uskon, että vanhojen autojen kierrätys ja osien uudelleenkäyttö lisääntyisi tätä kautta, jos lakiehdotus hyväksytään ja ulkomailta hankittuja ajoneuvoja verotetaan uudelleen vasta, kun 50 prosenttia tai enemmän ajoneuvon osista vaihdetaan.

Ed. E l o : Puhemies! Haluan lyhyesti esittää oman kannatukseni ed. Hurskaisen lakialoitteelle, joka mielestäni on aivan oikean suuntainen. Olen tehnyt tästä kirjallisen kysymyksen ja jo sitä ennen ed. Vihriälä. Näissä kysymyksissä on vastattu vain siihen, että kun nyt on enemmän voimavaroja autojen tarkistamiseen, niin on siirrytty uuteen käytäntöön, joka on entistä tiukempi ja joka todella, niin kuin ed. Hurskainen lakialoitteessaan toteaa, vaarantaa vanhojen autojen korjaamisen ja koko tämän yllättävänkin laajan harrastuksen.

Toivon tosiaan, että lakialoite johtaa esitettyyn päämäärään, jolla me voimme turvata vanhojen autojen harrastajien harrastuksen jatkumisen.

Ed. O l i n : Arvoisa puhemies! Haluan myös osaltani tukea ed. Hurskaisen tekemää aloitetta. Se on aika merkittävä, koska se tarjoaa myös vanhojen autojen ja moottoripyörien kunnostajille, erityisesti nuorille sellaisen osaamisen alueen, josta voi kehittyä myös ammatti. Meillä on Suomessa useitakin nuorisotyöpajoja, joissa tämän kaltaiseen sittemmin ammattiin johtavaan harrastustoimintaan on luotu edellytyksiä.

Toisaalta itsekini lähinnä nyt tässä aloitteessa tarkoitettuna moottoripyöräharrastuksen osalta omistan vanhan ajopelin ja voisin kuvitella, että kansalainen joutuu aika erikoiseen tilanteeseen, jos hän joutuu seuraamaan, milloin 50 prosenttia vaihdetuista osista ikään kuin tulee täyteen tai ei tule täyteen. Sen takia lain ei pidä missään nimessä muodostua kiusalliseksi. Siltä osin toivon tälle aloitteelle myönteistä menestymistä.

Ed. **L a h t e l a** : Arvoisa rouva puhemies! Meidänhän täällä eduskunnassa pitäisi edistää kierrätystä ja tässä yksi semmoinen autojen osalta hyvä aloite, jossa toteutuu se kierrätysajatus. Samalla se antaisi harrastusmahdollisuuksia nuorille enemmän. Joensuussahan on semmoinen laajamittainen tapaus, jossa autoja uitettiin maahan osina. En tiedä, mihin vaiheeseen siellä on edetty tutkimustyössä, mutta siinä ilmeni lehtitietojen mukaan, jotta on hyvin vaikea viranomaisten osoittaa se, miten paljon on vaihdettu osia, koska ne osat olivat ihan samanlaisia ja siitä on riitaa käyty.

Se on niitä sivuseikkoja tässä mielessä. Minä kyllä kannatan tätä ed. Hurskaisen aloitetta. Toivon mukaan tämä nyt edesauttaa nuorten ja hyvin paljon työttömien semmoista ajattelua, että opitaan käsistään käteväksi ja samalla korjaustoimintaa ja tehdään vielä itselle auto.

Ed. **R e h n** : Arvoisa puhemies! Ed. Hurskaisen aloite autoverolain muutokseksi on oikean suuntainen, mutta mielestäni se ei ole riittävä. Yllättäviä seurauksia voi tulla sellaisten harrastaja-autojen omistajille, joiden osista 50 prosenttia on vaihdettu. Vaihdon syynä voi olla osien kuluminen tai korroosion aiheuttama vahingoittuminen tai syynä voi olla liikennevahinko, jossa osista rikkoutuu niin suuri osa, että tuo 50 prosentin raja ylittyy hyvin herkästi.

Mielestäni tässä pitäisi katsastusmiehille antaa melko paljon harkintavaltaa ja sen jälkeen heidän lausuntonsa verottajalle, onko autoa muutettu niin oleellisesti, että se ei enää täytä mobilistin vaatimuksia.

Ed. **P e h k o n e n** : Arvoisa puhemies! Aloite on myös minusta hyvä. Nimittäin olisin itse tehnyt aloitteen tästä samasta asiasta, mikäli tätä ei olisi tehty. Toivon, että valiokunnassa asia selvitetään, mutta haluan tässä kuitenkin erään asian ottaa esille.

Minusta on aivan luonnotonta, että vanhaa autoa, tässä on 25 vuotta ja vanhemmista puhuttu, josta on maksettu aikanaan jo riittävän korkeat verot, uudelleen verotettaisiin. Tähänhän se johtaa. Meneehän monia erilaisia veroja myös varaosista ja eräistä työsuorituksistakin. Tosin tämä koskettaa aika pientä porukkaa. Tällaisia harrastajia lienee Suomessa tällä hetkellä noin 2 000 tietojeni mukaan, mutta väärinkäytösten takiahan tässä tiukkaan asiaan on menty. Mutta kun tämä hyvin selvitetään, uskoisin, että nämäkin poistuvat. Tässä tulee todella, niin kuin jossa-

kin puheenvuorossa mainittiin, myös uuden ammatin mahdollisuus.

Katsastusmiehiä ilmeisesti jouduttaisiin lisää erikoiskouluttamaan näistä asioista siitä syystä, että he pystyisivät tarvittaessa ohjaamaan näitä asioista, antamaan jo etukäteen tietoja, miten voi menetellä. Pitkälti jo toimistoissa tapahtuukin näin, mutta kyllä tämä vaatii heiltä lisää koulutusta.

Ed. **K u i s m a** : Arvoisa puhemies! Itsekin kannatan tätä lakialoitetta. Tämä tulee tarpeeseen. Itsekin olisin todennäköisesti tehnyt vastaan aloitteen, mutta ed. Hurskainen ehti aikaisemmin. Sen verran on kokemusta, että minullakin autotallissa on yksi vanha Alfa Romeo odotamassa kunnostusta, jos kohta aikaa löytyisi.

Itse asiassa takanahan tässä on se, että meidän autoverotuksemme on niin korkea, että tietysti viranomaiset ovat ottaneet hyvin tiukan kannan näihin kiertoyrityksiin. Mutta jos puhutaan 25 vuotta tai vanhemmista autoista, niin silloin minusta tätä vaaraa ei ole. Nämä Joensuun tapaukset tai muut, joissa on melko uusia auton tai moottoripyörän osia tuotu ulkomailta, ovat ihan toisen tyyppisiä. Myös on väitetty ja ilmeisesti se pitää paikkansakin, että itse asiassa tässä eduskunnan tahdon vastaisesti ovat viranomaiset tätä käytäntöä muuttaneet niin, että nyt on valtiovarainministeriö antanut katsastusasemille ohjeita ja on ruvettu näitä tutkimaan. Siinä mielessä tilanne on huono ja ehkä tässä ei ole parannuksen mahdollisuutta, kun tästä kirjallisia kysymyksiäkin on tehty mutta ei ole oikaistu tätä. Ehkä ainut mahdollisuus saada asia sille vanhalle tolalle, joka oli paljon järkevämpi, on se, että lakia muutetaan.

Ed. **B r y g g a r e** : Arvoisa puhemies! Minutkin herätti maininta autojen kierrätyksestä. Tilannehan Suomessa on tällä hetkellä se, että autoja ei todellakaan kierrätetä riittävästi, autokanta vanhenee, ja syynä siihen on nimenomaan korkea hankintaverotus. Euroopassa on malleja, joissa autovero haetaan käytön kautta ja hankintaverotus on matalampi. Suomessakin tulisi ennen pitkää nopealla tahdilla pohtia tätä verotuksen rakenteen uudistamista niin, että sama markkamäärä budjetissa saataisiin aikaan eri tavoin.

Olen todellakin semmoisen rakenteen kannalla, josta esimerkkinä Itävalta, josta esimerkkinä Itävalta, jossa käytön kustannuksia polttoaine-, mutta myös vuosikustannusten suhteen noste-

taan kulutusmaksulla ja hankintaa halvennetaan, jota kautta autokanta uusiutuu. Tämä lakiehdotus on hyvä ylivanhoille autoille, ja se toivon mukaan lisää harrastusta, mutta se perusongelma säilyy. Se on nimenomaan se, että peruskäytössä olevien autojen sanotaan vaikka keskikuluksia jatkuvasti kasvava, koska autokanta on vanha. Suomessa se on suuri ongelma. Toivon mukaan jatkossa viimeistään seuraava eduskunta puuttuu tähän asiaan, sillä jossain vaiheessa siihen todellakin pitää puuttua.

Ed. Virtanen: Arvoisa puhemies! Oikean suuntainen aloite, mutta tässä on aika laajasta asiasta kyse sinänsä, koska suhtautuminen vanhoihin autoihin juontaa aika paljon koko tästä markkinavoimailusta, mikä meillä on alkanut, puhumattakaan persoonallisuuskadosta, mikä suomalaisessa yhteiskunnassa huolimatta oikeistolaisesta suuntautuksesta vaikuttaa. Tällöinen yhdenmukaistamistendenssi tai -paine on kaikilla alueilla olemassa.

On kummallista, että myöskään vihreät eivät tajua, että kierrätysaate myös näillä alueilla voisi olla hieno juttu, koska vanhojen autojen ja vanhojen moottoripyörien ihmiset, jotka näistä asioista ovat kiinnostuneet ja jotka näitä harrastavat, ovat uskomattoman tarkkoja kaikissa polttoainekulutuksissa ja autonsa saastuttamisessa ja muussa. Heillä ovat usein moninkertaisesti paremmalla tolalla asenteet, ajotavat ja muut kuin uusilla.

Eurooppahan pyrkii siihen, että myytäisiin aina vain enemmän uutta ja uutta kamaa, joka kestää vähemmän ja vähemmän. Sen takia koko vanhaan suhtautuminen kulttuurissa, myös autoilukulttuurissa, heijastuu tällaisissa lajeissa, niin kuin nyt on tämä, jota yritetään vähän mullkata. Tämä on oikean suuntainen mutta ei tarpeeksi.

Prosenttirajathan ovat ihan älyttömiä, jos ajatellaan katsastusta. Jos sinulla ovat menneet pelit hajalle autosta, tai niin kuin minullakin, jolla on vanha Sitikka, ei vanhempi kuin 79, niin pelien muuttaminen saattaa olla jo 50 prosenttia, vaikka se johtuu vain siitä, ettei niitä ole tehty aikoinaan Suomen markkinoille, ja siitä tulee paljon parempi, kun pannaan muovit. Kun muita osia rupeat mullkkaamaan, ei niitä voi tällä lailla hoitaa. Täytyy olla yllättävän suuri harkintavara katsastusmiehillä, ja täytyy olla uutta asennetta siihen, että kun ollaan Euroopassa, uskalletaan olla myös persoonallinen kansa autokannan suhteen.

Ed. Kiljunen: Arvoisa puhemies! Ed. Hurskaisen lakialoite on kannatettava sinällään, mutta minusta on myös tärkeää, että täällä on virinnyt keskustelu yleisemminkin autoverotuksesta. Se on rekisteröitävä, aivan kuten ed. Bryggare sanoi, että suomalainen autoverotus on poikkeuksellisen korkeata. Sen taustalla on tietysti lähtökohtaisesti ollut se, että auto on katsottu eräänlaiseksi luksushyödykkeeksi, ja sen vuoksi siihen on laitettu voimakas vero. Tänä päivänä itse asiassa autovero ei enää kohdennu hyvätuloisiin ihmisiin, vaan sen luonne on itse asiassa regressiivinen.

Puhemies (koputtaa): Kehotan keskittymään ed. Hurskaisen tekemään lakialoitteeseen!

Puhuja: Ed. Hurskaisen tekemä lakialoite viritti keskustelun laajemmin autoverotuksesta.

Puhemies: On aika kaventaa sitä keskustelua.

Puhuja: Selvä, arvoisa puhemies! Silloin ehkä käy niin, että minun puheenvuoroni lyhenee vain siihen, että totean, että kannatan ed. Hurskaisen lakialoitetta.

Ed. Aittomies: Rouva puhemies! Minäkin mielelläni kannattaisin, mutta minä en oikein jaksa ymmärtää tätä aloitetta ja yhdyntä pitkästi ed. Virtasen näkemyksiin. Tässä puhutaan, että ”maassa aiemmin rekisteröity ajoneuvo on uudelleen verotettava ensi kertaa käyttöön otettavana tai rekisteröitävänä ajoneuvona, jos se otetaan käyttöön sen jälkeen, kun 50 prosenttia tai enemmän ajoneuvon osista on vaihdettu”. Nythän katsastuksessa seurataan tietysti autossa oikeastaan pelkästään vain moottorin numeroa ja nähdään se, onko moottori vaihdettu, mutta aivan niin kuin ed. Virtanen sanoi, autossa ei tarvitse tapahtua mitään valvonnallisesti, kun siitä 50 prosenttia muutetaan osia.

Minä väitän, että Suomessa on vanhoja autoja tällä hetkellä hyvin paljon sellaisia, joihin on vaihdettu osia yli 50 prosenttia luonnollisen kuluman kautta. Siitä huolimatta ne eivät joudu tähän verotukselliseen seuraamukseen, mitä tässä nyt tarkoitetaan.

Totta kai minä tuen ed. Hurskaisen aloitetta, koska ed. Hurskainen on hieno ja hyvä kansanedustaja, mutta ugh, minä en ymmärrä, mitä se tarkoittaa. Tältä pohjalta kuin oma puheenvuoroni aiemmin ja ed. Virtasenkin puheenvuoro

aikaisemmin, toivottavasti minä pysyin kapeissa raameissa, rouva puhemies.

Ed. **K u i s m a** : Arvoisa puhemies! Periaatteessa se, mitä ed. Aittoniemi sanoi, johtaisi siihen, että näitä pitäisi verottaa. Tämä esimerkki ehkä kertoo, miten järjettömästi tulkinnasta tässä on kysymys, jos autossa vaihtuvat osat. Käytännössä ongelma on, että jos vaihdetaan esimerkiksi vanhaan autoon uusi kori, joka on kai lähellä 50:tä prosenttia jo pelkästään uusi, ja silloin se joudutaan katsastamaan ja se merkitään siihen, nyt on otettu se tulkinta, että jos esimerkiksi tuulilasi rikkoutuu ja se vaihdetaan, tämä 50 prosenttia ylittyy ja silloin joudutaan maksamaan autoveroja, ja on sanottu, että ne ovat yli 100 000 markkaa. Kyllä tämä on ihan käytännön ongelma eikä vain teoreettinen ongelma.

Ed. **P e h k o n e n** : Arvoisa puhemies! On ihan pakko erääseen asiaan tarttua. Esimerkiksi jos kolari sattuu vanhalle autolle, kyllä siinä joutuu aika paljon uusimaan osia. Minusta on silloin mieleltöntä, jos sitä verotetaan sen jälkeen uutena autonä.

Toisekseen kyllä katsastusmies seuraa tarkkaan, onko tekniikkaa minkä verran vaihdettu, esimerkiksi turboja pantu tai semmoisia, että polttoaineen kulutusta saadaan vähemmäksi. Harrastajillehan on tarkoitus saada kulutus todella myös kuriin näissä asioissa.

Toivon tälle lakialoitteelle oikein hyvää käsittelyä.

Ed. **V i r t a n e n** : Sen verran vielä, arvoisa puhemies, sanoisin, että jos on totta, mitä ed. Kuisma sanoi, että jossain joku katsastusmies tulkitsee jo meidän lakejamme niin kuin jossain työvoimatoimistossa tai sosiaalitoimistossa eli siis niin, että tuulilasin vaihtaminen on jokin hirveä prosenttimäärä, mielestäni tuulilasin vaihtamisen ei pitäisi kuulua tähän lakiin ollenkaan. Se on jo ihan järjetöntä. Haluaisin melkein jo todisteita, että semmoista on tapahtunut. Mutta silloin katsastusmies tulkitsee lakia väärin, jos tuulilasin vaihtaminen on jokin tämän kaltainen. Tässä tarvittaisiin kunnon remonttia ja harkintaa ja tilaa.

Ed. **H u r s k a i n e n** : Arvoisa puhemies! Ed. Rehn otti esille aloitteeni prosenttiosuuden ja sanoi, ettei se ole riittävä, ja moni muukin on puuttanut siihen asiaan. Jos kerran eduskunnassa saadaan korkeampi prosenttiosuus läpi, olen

valmis itsekkin tulemaan mukaan, mutta epäilenpä. Toivon, että saamme edes 50 prosenttia läpi. Eli olen valmis tukemaan, jos tällainen esitys tulee ja se on menossa läpi.

Ed. **B r y g g a r e n** ja ed. **K i l j u s e n** ajatus autoverorakenteen muutoksesta kokonaisuudessaan on tietysti erittäin mielenkiintoinen.

Ed. **K u i s m a** : Arvoisa puhemies! Ed. Virtaselle täsmentäisin, kun hän kysyy todisteita. En rupea tässä niitä esittämään. Viittaa vain siihen, että näillä autoharrastajilla on sellainen lehti kuin *Mobilisti*, jossa näitä tapauksia on ihan yksityiskohtaisesti kerrottu. Se ilmestyy kerran kuukaudessa, ja siellä on kerrottu konkreettisia tapauksia, miten on ollut uhkia.

Ed. **R e h n** : Arvoisa puhemies! Aioin juuri samaan mobilistien omaan *Mobilisti*-lehteen viitata myöskin ja kertoa näitä yksityiskohtaisia tapauksia, mutta olkoon.

Mutta 3 §:n lopussahan sanotaan, että ”liikenneministeriö määrää, miten edellä tarkoitettu prosenttiosuus lasketaan”. Tässä minusta on juuri se vaarakohta, että kyllä 50 prosenttiakin tietysti on ihan hyvä prosentti, jos ei lasketa näihin vaihdettuihin osiin mukaan tuulilaseja ja luonnollisen kulumisen aiheuttamia pakollisia vaihdoksia ja muuta. Eihän autolla voi turvallisuuden vuoksi ajaa, jos jarruihin ja koko liikenneturvallisuuteen liittyviä osia ei pidetä kunnossa.

Ed. **V i r t a n e n** : Rouva puhemies! Totta kai sitä *Mobilistia* on tullut luettua. Minä tajusin sen niin, että jopa uusissa autoissa lähdetään tulkitsemaan tuulilasipohjalta tätä hommaa. Mutta juuri tässä nyt mennään näihin vanhoihin autoihin. Jos niihin oikein mentäisiin sisään, niin sielähän eräiden katsastusmiesten vihreys tai väärin perversoitunut vihreys tai katkeruus tai EU-markkinavoimien nuoleminen näkyy erinomaisesti. Eli tavallaan on julkisesti koettu jopa, että eräät katsastusmiehet suhtautuvat vihan kaltaisesti jo, kun he näkevät jotain kaunista tai vanhaa. Tietysti koko yhteiskuntakin suhtautuu melkein vihan kaltaisesti eläkeläisiin ja ikääntyneisiin ihmisiin. Mutta silti katsastusmiesten kohdalla tätä on, ja *Mobilisti*-lehdessä on havaittu, että tätä on olemassa. Sen takia tarvittaisiin sen kaltaista selkeämpää lainsäädäntöä, että tällainen mielivalta joissain paikoissa voitaisiin lopettaa tällä alueella.

Ei enää muuta.

Ed. K u o s m a n e n : Arvoisa rouva puhemies! Tämä lakialoite on minunkin mielestäni hyvä, mutta tämän päivän käytäntö on semmoinen, että verottaja on ruvennut tulkitsemaan talokoot veronalaisiksi, kun se määrittelee autoveroa. Toisin sanoen, jos osien vaihtaminen vaikka vapaa-ajalla tapahtuisi jonkin jengin toimesta, niin nyt se on verotettavaa työtä. Eräs tapaus oli, että 150 markkaa tunti lasketaan jälkikäteen ja sitä myöten autovero määrätään. Tällä tavalla tullaan tulokseen, että yli 100 000 markkaa määrätään vanhasta autosta autoveroa. Se on ristiriitaista siinä mielessä, että jos me haluamme, että liikenneturvallisuus paranee vanhojen autojen osalta, niin kyllä todella ne autot täytyy laittaa hyvään liikennöitävään kuntoon ja sitä kautta hoitaa liikenneturvallisuustyötä.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

P u h e m i e s : Täysistunto keskeytetään ja sitä jatketaan kello 16.

Täysistunto keskeytetään kello 13.41.

Täysistuntoa jatketaan

kello 16 (17.15)

Puhetta johtaa puhemies Uosukainen.

4) Valtioneuvoston tiedonanto Suomen osallistumisesta euroalueeseen

Valtioneuvoston tiedonanto 1/1998 vp
Suuren valiokunnan mietintö 1/1998 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti tiistaina 14 päivänä huhtikuuta pidettävään täysistuntoon.

P u h e m i e s : Eduskunnan seuraava täysistunto on tiistaina 14 päivänä huhtikuuta kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 17.16.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Jouni Vainio

